

Bijlage VSBO TKL 2022

tijdvak 1
maandag 09 mei
07.30 - 10.00 uur

Nederlands

Tekstboekje

Tekst 1 Vliegtuig belandt in de tuin van de 'Scheetjes'

1 Hans en Karin Böhmer kregen (inter)nationale bekendheid na hun deelname aan het Nederlandse tv-programma 'Ik Vertrek'. Daarin kregen de kijkers te zien hoe de 'Scheetjes' – zoals ze elkaar noemen – hun droom probeerden waar te maken: een mid-getgolfbaan op Bonaire. Het ultra-optimistische duo kreeg te maken met veel tegenslagen, maar hun aanwezigheid is inmiddels niet weg te denken op het eiland. Vele inwoners en toeristen weten de mid-getgolfbaan te vinden.

2 De wens om een vliegtuig toe te voegen aan het complex leefde al langere tijd bij beiden. Op Bonaire International Airport (BIA) staan meerdere kleinere toestellen werkloos aan de grond. Dat was Hans en Karin ook opgevallen en daarom besloten ze te proberen er eentje in hun bezit te krijgen. Dat is gelukt en sinds gisteren staat het binnen hun hekken, in de speeltuin. "Dit is leuk voor de kinderen, kunnen ze lekker pilootje spelen," laat Hans vol enthousiasme weten.

3 Trots vertelt Karin dat het vliegtuig na veel regelwerk is aangekomen bij hun woning. "Hans heeft dagen rondgelopen op het vliegveld. In een lange broek, vanwege de veiligheidsvoorschriften. Hij moest ook meerdere keren zijn paspoort laten zien als hij weer langs de douane ging om naar het vliegtuig toe te gaan," laat Karin weten.

4 "De security op het vliegveld is enorm," zegt Hans. "Maar het was het allemaal waard, want uiteindelijk is het vliegtuig, na dagen regelwerk, buiten de poort van het vliegveld gekomen. Het stond er al tien jaar, het is een privéjetje. Ik heb overigens geen idee van wie het is geweest."

5 Het vervoer was nog een hele klus, want het toestel kon niet in zijn geheel vervoerd worden. "We hebben de vleugels eraf moeten halen. De romp is apart vervoerd en de beide vleugels hebben we los van elkaar op karren hiernaartoe gereden."

6 Nog dezelfde dag is het vliegtuig weer in elkaar gezet en intussen maakt het gevaarte onderdeel uit van de speeltuin. Het vliegtuig zal zo goed als zeker binnenkort door veel mensen te bewonderen zijn. Hans en Karin krijgen vanaf januari namelijk hun

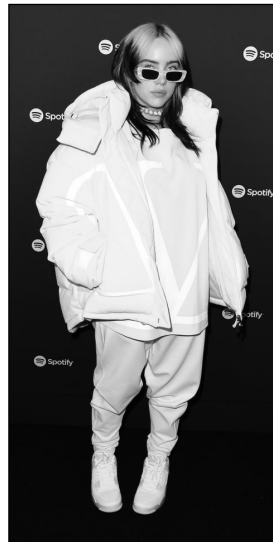
eigen *real life soap* op de Nederlandse tv, genaamd 'de Scheetjes bouwen op Bonaire'. De camera-ploeg van zender SBS6 is voor vijftien dagen overgekomen om het leven van de Böhmers op de voet te volgen. 7

Ondertussen is er nog niet veel te melden rondom de uitbreidingsplannen, laat Hans weten. "We zijn in gesprek met het Openbaar Lichaam Bonaire (OLB) om het naastgelegen stuk grond in gebruik te mogen nemen. We willen daar een echte *saloon* in country- en westernstijl neerzetten met daarbij chalets en een zwembad. We hebben daar helaas nog geen nieuws over. We zijn nog altijd in gesprek met het OLB. De grond is namelijk van de overheid. We moeten ze zo ver zien te krijgen dat ze mee gaan werken," zegt Hans strijdvaardig tot besluit. Het gaat hun vast lukken. Ik gun het hun in ieder geval wel!

Naar: Robert Pastoor, Amigoe, 20 november 2019

Tekst 2 Billie Eilish

Naar: Lorenzo Veppi, www.hln.be, december 2019

- 1 Ken je de Amerikaanse zangeres Billie Eilish? Ze blies deze week pas 18 kaarsjes uit, maar heeft al heel wat onderscheidingen en records op haar palmares staan. Hoe schopte deze jonge artieste, met haar (meestal) neon-groen haar en buitengewone kledingstijl, het in een sneltempo zo ver?
- 2 "Hallo, mijn naam is Billie en ik ga een liedje spelen dat ik bedacht heb op mijn gitaar," kondigde een 4-jarige Eilish op schattige wijze aan. De zangeres plaatste een video online waarin beelden van haarzelf als kind gecombineerd worden met die van de Billie van 2019, als superster. Het filmpje toont aan dat de sterkwaliteiten al vroeg aanwezig waren. Billie Eilish Pirate Baird O'Connell werd geboren op 18 december 2001 in Los Angeles. Haar moeder – actrice en scriptschrijfster – en vader – bouwvakker en parttime acteur – zijn beiden ook amateur musici. Waar Billies muzikaliteit vandaan komt, is dan ook geen groot mysterie. Maar het is broer Finneas, ook zanger, die medeverantwoordelijk is voor het fenomeen Billie Eilish.
- 3 De zangeres was nog maar 13 jaar oud toen ze haar – inmiddels befaamde – nummer 'Ocean Eyes' uitbracht. Niet met een platenmaatschappij, maar gewoon op de online muziekdienst SoundCloud. Billies onafscheidelijke broer Finneas schreef en produceerde het liedje in zijn slaapkamer, maar dan wel voor zijn eigen band. Het klonk niet zoals hij wilde, maar Billie zag er wel iets in. Ze zong het, nam het liedje opnieuw op en zette het op internet, met de intentie om het te laten horen aan haar dansleraar. "We hadden de volgende dag al 1.000 *plays*, wat in die tijd een *big deal* was," vertelde Billie. 'Ocean Eyes' ging viraal, en enkele maanden later kreeg de 14-jarige Billie een contract aangeboden door Interscope Records.

- 4 Het muzieklabel bracht 'Ocean Eyes' opnieuw uit en lanceerde Eilish als artiest. Vanaf dat moment werd er als een sneltrein nieuwe muziek uitgebracht. Zo onder andere ook 'Bored', als onderdeel van de soundtrack voor de immens populaire Netflix-serie '13 Reasons Why'. In 2017 riep Apple Music haar uit tot *'The next big thing'*. Billie begon zich te focussen op haar imago en dat uitte zich in een excentrieke garderobe en opvallende kapsels. Het viel fans dan ook snel op dat Eilish alleen maar extra grote kleding draagt. Dat doet ze met een reden. "Niemand kan een mening hebben over mijn lichaam, want ze zien het niet; ze zien niet wat er onder mijn kleding zit," bekende ze in een campagne voor het merk Calvin Klein.
- 5 De weg naar de top was niet makkelijk voor Eilish. Eind 2017 gaf de zangeres een interview aan het blad Vanity Fair. Exact hetzelfde interview werd op exact dezelfde dag in 2018 en 2019 nog eens opgenomen, en toont op pijnlijke manier aan hoe het jonge meisje worstelde met de plotselinge beroemdheid. Nu zoekt ze haar weg en probeert ze te wennen aan de aandacht. "Het belangrijkste is nu dat ik blijf werken aan mijn geluk, want het is de eerste keer in jaren dat ik me gelukkig voel," gaf ze eind deze maand toe aan Vanity Fair. De depressieve gevoelens die Eilish ervaarde, zijn ook terug te vinden in haar donkere muziek.
- 6 Het hoeft dan ook niet te verrassen dat de jonge zangeres zich inzet voor initiatieven rond mentale gezondheid. "Het maakt je niet zwak als je om hulp vraagt," getuigde ze in een video voor 'Seize the Awkward', een campagne die jongeren wil aanmoedigen over hun gevoelens en problemen te praten. In een interview met het tijdschrift Rolling Stone gaf Billie ook toe dat ze depressief werd nadat ze op 13-jarige leeftijd moest stoppen met dansen, één van haar andere grote passies. Ze was semiprofessioneel bezig met hip-hop, maar een blessure gooide roet in het eten. "Ik denk dat mijn depressie toen begonnen is. Het was alsof ik in een gat viel." Maar er was licht aan het einde van de tunnel, want ze ging in therapie en vond troost in haar muziek. Een boodschap die ze graag meegeeft aan haar jonge fans.
- 7 Het succes van Eilish bereikte een voorlopig hoogtepunt met haar album 'When We All Fall Asleep, Where Do We Go?' dat uitkwam in januari 2019 en volledig werd opgenomen in de slaapkamer van broer Finneas. Daar vloeiden hitsingles zoals 'You Should See Me in a Crown' en 'When the Party's Over' uit voort, maar de grootste hit was ongetwijfeld 'Bad Guy'. De single debuteerde op nummer één in de VS.

NASCHRIFT - april 2020: Ondertussen kunnen we stellen dat er haast een 'Billie-manie' is uitgebroken. In januari 2020 won Billie vijf Grammy Awards. Daarnaast heeft ze dit jaar de titelsong van de nieuwe James Bondfilm 'No Time to Die', geschreven en ingezongen. 'Ik ben in shock. Het voelt heel raar om hier onderdeel van te mogen zijn,' volgens Billie zelf.

Tekst 3 Voetbal en respect

Ben van der Heijden, sportjournalist van de Amigoe, schrijft wekelijks een column over wat hem opvalt in de wereld van sportend Curaçao.

1 Het was afgelopen week weer raak. Voetbalgeweld teisterde het amateurvoetbal. Doordat hij rake klappen van een SV Indekor-voetballer moest verduren en er daarna een worsteling op de grond volgde, is een speler van Jong Willemstad overgebracht naar het ziekenhuis. Hij zou zelfs even buiten bewustzijn zijn geweest. Een maand geleden liep het duel tussen C-Stars United en Haitian Union Klup al uit op een massale vechtpartij op het veld. Ook toen moest een speler het bekopen met een bezoek aan het ziekenhuis. Waanzin natuurlijk. Hier moet iets aan gebeuren!

2 In mijn vorige column riep ik Justitie op om wakker te worden en het voetbalgeweld hard aan te pakken. Dat is uiteraard nog steeds niet gebeurd. Daarnaast wordt het nu ook tijd dat de Curaçaose voetbalbond, de FFK, met een duidelijk standpunt naar buiten komt. De eerder genoemde geweldsincidenten zijn namelijk niet inciden-

teel. Maar we mogen ze niet normaal gaan vinden!

3 Met het bestuur van Jong Willemstad sprak ik afgelopen week over onregelmatigheden in hun wedstrijd tegen SV Indekor. De club heeft een klacht ingediend bij de FFK, maar verwacht daar tegelijkertijd niet zoveel van. De club vindt dat de bond nauwelijks optreedt tegen het voetbalgeweld. Uit gesprekken met scheidsrechters, bestuurders en andere betrokkenen bij het Curaçaose voetbal maak ik op dat er inderdaad zo wordt gedacht over de voetbalbond. Funest voor het imago van de FFK en erger nog, ook funest voor de aanpak van het voetbalgeweld. Want waar moet je beginnen om het geweld de kop in te drukken als de voetbalbond zelf het niet serieus lijkt te nemen?

4 En als de bond dat wel doet, laat deze dat in ieder geval niet merken. Een duidelijk standpunt afgeven kan op verschillende manieren. Kijk bijvoorbeeld eens naar wat de Nederlandse voetbalbond, de KNVB, in het recente verleden heeft gedaan.

5 In 2015 lanceerde de KNVB een landelijke campagne. In kranten als de Volkskrant en de Telegraaf werden paginagrote adver-

tenties geplaatst met de tekst 'Zonder respect geen voetbal'. De campagne werd opgezet na de gewelddadige dood van een grensrechter. De KNVB deed in zijn advertenties een duidelijke oproep: 'Laat zien dat jij ook voor sportiviteit bent en hang deze poster voor het raam thuis, of bij je vereniging'. Boven-

6

dien werden alle wedstrijden in het amateurvoetbal tijdelijk geschrapt. Clubs kwamen bij elkaar om samen in debat te gaan over het geweld. De aanpak van voetbalgeweld moet namelijk vanuit het voetbal zelf komen, stelde de KNVB.

Het waren scherpe maatregelen en acties van de KNVB om aan te geven dat er een grens bereikt was. De FFK laat dat na. Geen acties, geen persmomenten en geen duidelijk standpunt afgeven uit eigen beweging. Zou het helpen als een 'lastige' journalist daar vragen over stelt?

Naar: Ben van der Heijden, Curaçao Sports Weekly, 10 maart 2020

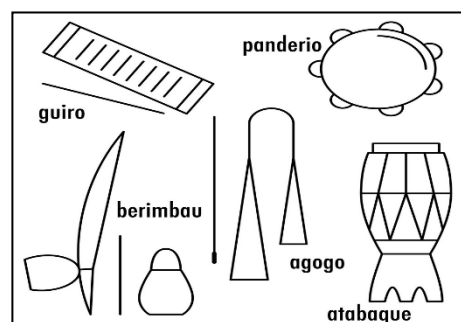
Tekst 4 Capoeira

- 1 Capoeira is een Braziliaanse combinatie van muziek, acrobatiek, dans en gevecht. Capoeira wordt niet 'gedanst' of 'gevochten', maar gespeeld. Dit woord geeft precies aan waar het in capoeira om draait: speelsheid, energie, creativiteit, beweeglijkheid en kameraadschap. Het spel vindt plaats in een kring van mensen, de roda. Aan het 'hoofd' van de roda wordt muziek gemaakt die het tempo en het type spel bepaalt.
- 2 Het dansachtige element komt tot uiting in de basisbeweging van capoeira: de ginga. Dit is een soepele, veerkrachtige pas, die in principe alle bewegingen uit capoeira met elkaar verbindt. Dansachtig is ook de expressie waarmee bewegingen gemaakt worden: veel arm- en handbewegingen, controle, soepelheid, en vooral ook de schijnbewegingen. De muzikale begeleiding, die het tempo en het type spel aangeeft, maakt de indruk dat het om een dans gaat.
- 3 Capoeira is echter geen dans. Capoeira wordt gespeeld door twee capoeiristas, die met elkaar een soort fysieke dialoog aangaan door middel van (schijn)aanvallen, tegenaanvallen, verdedigingen en overnames. Dit is het vechtsport element, en hierin liggen de echte wortels van capoeira. Verscholen onder de continue bewegingen en de acrobatiek ligt een strategisch spel waarbij beide spelers proberen elkaar te slim af te zijn, in de val te lokken en te verrassen.
- 4 Er wordt gebruik gemaakt van trappen, kopstoten en schaarbewegingen, en de enige reden dat de tegenspeler daar niet door geraakt of neergehaald wordt, is dat je bij capoeira altijd kijkt. Je kijkt wat de ander doet en anticipeert op wat er daarna zal gebeuren, zodat je een aanval kunt ontwijken, in plaats van te blokkeren zoals in de oosterse vechtsporten gebruikelijk is. Meestal wordt een verdediging naadloos omgezet in een tegenaanval of een overname, zodat de aanvaller in zijn eigen val loopt.

- 5 De acrobatiek in capoeira, die voor de meeste mensen het bekendst is en ook het spectaculairst om te zien, is niet essentieel. Deze dient vooral om wat extra saus aan het geheel te geven en om de bewegingen op een mooie manier met elkaar te verbinden. Ook geef je op die manier blijk van je eigen lichaamsbeheersing, en dat is – naast de strategie in je spel – een belangrijke graadmeter voor hoe goed je in capoeira bent. In capoeira is geen winnaar of verliezer; je maakt samen een mooi spel. Wel is na afloop meestal duidelijk te zien aan de vele vlekken op de witte kleding door contacten met de voeten van de tegenstander en met de grond, wie het spel het beste beheerst, maar je krijgt er geen punten voor.

- 6 Capoeira heeft sterke Afro-Braziliaanse roots. Dit komt vooral tot uiting in de teksten van de liedjes die bij het spel gezongen worden en in het gebruik van verschillende muziek-instrumenten met Afrikaanse oorsprong, zoals de berimbau, de pandeiro en de atabaque.

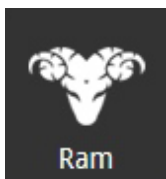

- 7 Capoeira is een sport voor iedereen. Mannen en vrouwen met verschillende achtergronden trainen bij ons. Het maakt niet uit of je een tijdlang niet hebt gesport en weer fit wilt gaan worden of juist heel sportief bent en verbreding en verdieping van je vaardigheden zoekt. Zo trainen bij ons niet alleen beginnende sporters maar ook sporters die andere sporten intensief hebben gedaan of nog steeds doen, zoals: (kick)boksen, karate, moderne dans, hiphop dans, breakdance, turnen, enz. Ook de redenen waarom men bij ons traint, lopen sterk uiteen en ze zijn allemaal even goed: afvallen, fit worden, fysiek sterker worden, flexibeler worden, een sterker lichaam ontwikkelen, acrobatische basics onder de knie krijgen om je eigen sport (zoals dansen) te verrijken, onderdeel uitmaken van een leuke groep, etc.
-

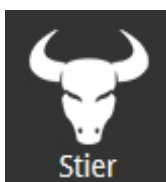
- 8 Neem eens contact op via onze website of Facebook voor een proefles en ervaar zelf hoe rijk capoeira is en wat Grupo Capoeira Brasil jou te bieden heeft. We hebben groepen in meerdere plaatsen in Nederland, en zelfs groepen en instructeurs op Aruba en Curaçao.

Naar: Grupo Capoeira Brasil, www.capoeirabrasil.nl

Tekst 5 Horoscoop

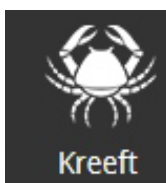
Ram - Wil je op een andere manier je geld verdienen? Of ben je gestopt met werken en kun je met pensioen? In beide gevallen kijk je uit naar nieuwe mogelijkheden. Het buitenland kan daar een rol in spelen. Misschien wil je een taal gaan leren, omdat je dat nodig hebt of leuk vindt.

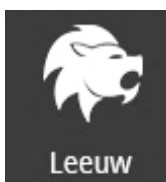
Stier - Ben je onder de indruk van iemand en wil je goede vrienden met hem of haar zijn? Het zou zo maar werkelijkheid kunnen worden. Doordat je meer activiteiten onderneemt die buiten je normale ritme vallen, loop je ook eerder kans nieuwe mensen te leren kennen.

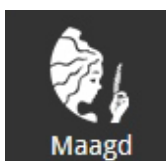
Tweelingen - Doen wat je leuk vindt, waarbij je het gevoel hebt dat je nuttig bent en ook nog genoeg geld verdient. Dat is je ideaal. De meeste Tweelingen zouden goede leraren kunnen zijn. Je hoeft dan niet altijd voor de klas te gaan staan; je kennis en ervaring doorgeven kan op vele manieren.

Kreeft - Je hebt er genoeg van het iedereen maar naar de zin te moeten maken. Het lijkt wel of je interesses aan het veranderen zijn. Er zijn mensen met wie je een heel krachtige band hebt en dat wordt alleen maar sterker. Maar verder kijk je beter naar wat je zelf nu eigenlijk leuk vindt.

Leeuw - Geld komt binnen, maar gaat er weer net zo hard uit, omdat je een royaal en loyaal mens bent. Leuk als je meer dan genoeg hebt, maar onverstandig als dat niet zo is. Nu is het even opletten of je niet té veel aan de mensen in je omgeving geeft. Denk nu eerst maar aan je eigen reserves.

Maagd - Wat jij geweldig vindt, hoeft je omgeving niet te waarderen, ook je partner niet. Hoe meer je in gesprek blijft, hoe eerder je tot een compromis zult komen. Gelukkig ben je praktisch en krachtig genoeg om ruzies te vermijden.

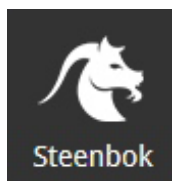
Weegschaal - Beslissingen nemen is niet simpel voor een weegschaal, omdat je zo veel kanten aan een bepaald onderwerp ziet. Ook wil je niemand kwetsen. Daarom zul je vaak zeggen wat de ander wil horen. Zo handhaaf je de harmonie. Op je werk of binnen je familie krijg je veel profijt van dat talent.

Schorpioen - Als er sprake is van de verdeling van bezittingen, geeft dat vaak problemen. Dan gaat het niet alleen om 'de broche van oma', maar om het gevoel erachter. Het is moeilijk voor je om je verborgen boosheid en jaloezie aan te pakken. Maar je hebt de kracht om het te proberen.

Boogschutter - Je hebt het erg druk de laatste tijd. Grote kans dat je je huis extra naar je zin wilt maken; misschien door zelf een klusplan op te zetten. Veranderingen in je werk dwingen je nogal eens om je doelen te verleggen.

Steenbok - Je kunt besluiten om het rustig aan te doen, om samen met je partner of vrienden wat vaker te 'spijbelen' van de dagelijkse verplichtingen. Dan is het maar wat stoffiger in huis en komen die boodschappen morgen wel weer. Alhoewel je de boel niet snel in het honderd zult laten lopen.

Waterman - Je vindt het belangrijk om gelijkgestemden om je heen te hebben. Daarom ben je ook zo loyaal aan je vrienden. Als je daardoor veel verplichtingen hebt, kan het je gaan tegenstaan. Dan kun je dwars worden. Je bent een beetje een rebel die graag onafhankelijk blijft.

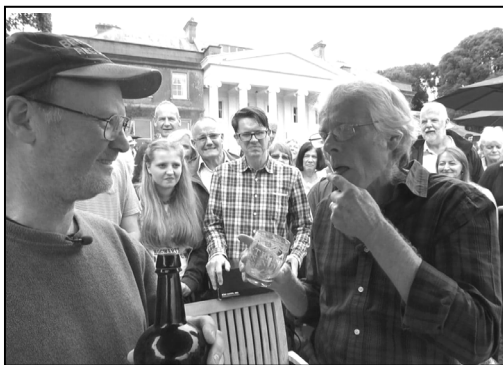

Vissen - Doe je werkzaamheden of hobby's die met schoonheid, kunst of amusement te maken hebben, dan wordt dat snel gewaardeerd. Eigenlijk heb je alles mee om bij mensen in de smaak te vallen. Nu nog wél even doorzetten, zodat je gebruik kunt maken van al je talenten.

Naar: Margriet, januari 2020

Tekst 6 Lekker slokje?

- 1 *Een glasexpert die in het Britse tv-programma 'Antiques Roadshow' een 150 jaar oude portwijn dacht te proeven, blijkt in werkelijkheid een slokje stokoude urine te hebben gedronken. Dat heeft recent onderzoek naar de inhoud van de antieke fles aangetoond.*

2 In 'Antiques Roadshow', de Britse versie van het Nederlandse tv-programma 'Tussen Kunst en Kitsch', kunnen mensen oude, antieke spullen door experts laten evalueren om te kijken of ze 'echt' zijn en om de waarde ervan te laten bepalen. ...Z... de uitzending die in Cornwall werd opgenomen, besloot historicus en glasexpert Andy McConnell voorzichtig en uit pure nieuwsgierigheid een dunne naald in de kurk van een oude fles te steken. Daarmee kon hij wat van de inhoud uit de fles drank opzuigen om die te kunnen proeven. Zijn conclusie was vervolgens dat de vloeistof niet echt naar wijn smaakte, maar 'wat roestig' leek. Volgens McConnell was de inhoud waarschijnlijk bedorven of zat er iets anders in dan de vermoede wijn.

Heksenfles

- 3 Presentatrice Fiona Bruce van de Antiques Roadshow maakte in de uitzending van gisteren tot grote hilariteit van tv-kijkers de onderzoeksresultaten bekend. "Het ging in geen geval om portwijn, maar om menselijke urine, gemengd met een kleine hoeveelheid alcohol en koper en een haar," aldus Bruce. De fles die in het dorp Trelissick (Cornwall) gevonden was, lag begraven onder de drempel van een woning. "Zeer waarschijnlijk gaat het om een van de zogenoemde 'heksenflessen', die vroeger veel gebruikt werden als zogeheten amulet, een voorwerp om kwade geesten, ongeluk en tegenslagen uit het huis te weren."

Geen spijt

- 4 Geconfronteerd met de conclusies van het onderzoek reageerde 'fijnproever' McConnell niet geschokt. Ook omdat hij slechts een druppeltje van de inhoud van de fles oplikte. "Ik heb er nog steeds absoluut geen spijt van. Ik kreeg de unieke mogelijkheid om ervan te proeven en die kans wilde ik in geen geval aan me voorbij laten gaan."

Naar: Metro, januari 2020